

فایب رئیس - پس همان اطلاع داده بشود که تشریف بیاورند مجلس وقت غروب ختم شد

مذاکرات روز شنبه ۱۸ ربیع الآخر دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز شنبه ۱۵ را آقا میرزا مرتضی قلیخان قرائت کردند.

(اسامی غائبین روز شنبه موافق شرح ذیل قرائت شد)

(حاج امین الضرب) (آقا میرزا محموداصفهانى) (حاج حسین علی)

وکیل التجار - این تلگرافی است که در روزنامه ندای وطن درج شده و راجع باساس نظام ما است و خیلی عجیب است که تاکنون در مجلس مقدس قرائت و مطرح مذاکره نشده است.

فایب رئیس - بلی خوبست این مسئله را بدو بهیشت رئیسه ارائه داده بعد مطرح گفتگو بشود و حالا قبل از شروع بمذاکرات معینه در روز شنبه فعلا لایحه از انجمن ها رسیده درباب مدرسه فلاحت قرائت میشود.

(لایحه مزبوره قرائت شد قریب بمضمون ذیل)

عموم انجمن های دارالخلافه عصر روز پنجشنبه ۱۴ در انجمن فلاحت حاضر شده در باب فلاحت مذاکره شد معلوم گردید که تواقف فلاحت ما خیلی است لهذا حضور و کلاهی محترم اظهار میدارند که

مملکت ایران مملکتی است فلاحتی و فلاحت آن از سایر علوم اهمیتش زیادتر است و امروزه ایران چندان

صناعت لازم ندارد چون وجود مدرسه فلاحت بجهت ما نهایت لزوم را دارد خوب است که وزیر فلاحت

خصوصی نزار داده شود که مدرسه فلاحتی تشکیل نموده و معلم های عالم صحیح برای این عمل می

آوردند ولی بدبختانه شنیدیم که وکلای محترم انکار مدرسه فلاحت را نموده گفتند جزو مدرسه

دارالفنون بشود آیا این اهمیت که امروزه فلاحت در ایران دارد و درواقع حیات مملکت منوط باین میباشد

باین حال انصاف است که مدرسه مزبوره را معدوم و جزو مدرسه دارالفنون نمود

امضاء عده از انجمن ها

حاجی سید نصرالله - سابق براین هم در در این باب مذاکره شد و اگر دهای مدرسه هم لایحه در این باب نوشته و طبع کرده بودند و خیالی خوب بود

بمقیده بنده بستان این مدرسه خلاف انصاف است خوب است که این مدرسه نیز باشد ولی وزیر علوم باید نظارت داشته باشد.

آقای میرزا محمود - ابتدا مدرسه فلاحت موقوف نشده بنده همسایه این مدرسه هستم عرض میکنم در این

که مدرسه فلاحت برای این مملکت نهایتا ضرور دارد در حق نیست ولی در حقیقت این مدرسه فعلا مدرسه فلاحت نیست ما این

مدرسه را آنوقت مدرسه فلاحت میدانیم که اطفال رعایا و خدگدایان در آنجا تحصیل نمایند این شاگردانیکه فعلا هستند

که اکثر از آنها زبان و هندسه وغیره خوانده فلاحت میخوانند مگر معدودی که از درس فلاحت میخوانند پس

این مدرسه لازم است و باید باشد اما بشرتیب صحیح که تحصیل فلاحت بشود البته بستان این مدرسه فلاحت خلاف انصاف است و باید در تحت نظارت وزیر علوم باشد.

ساعداالوزار - مذاکرات آن روز مجلس چنین ملازمه معلوم و مستفاد می شد بک مدرسه که مدتی در او

خیلی شده است باشد برای روز دیگر که باز مطرح شده مذاکره شود و نتیجه بعمل بیاید.

آقای میرزا ابوالحسن خان - بنده در مقابل فرمایش جناب فایب رئیس عرض نمیکنم ولی عرض

میکنم که هر گاه مطلبی مطرح شد مقدماتی مذاکره گردید نباید و کلا بگذارند بروند خصوص مسئله

بودجه امر مهمی است که مخصوص پارلمان است مذاکرات لازم دارد ما نباید بدوساعت وقت فغان

کسیم باید مذاکره کنیم ولو اینکه شش ساعت طول بکشد.

فایب رئیس - چون فعلا عده کافی نیست و مطالب دیگر هم هست که باید عنوان شود باشد

برای روز دیگر اینهم رایجوتی است از کمیسیون هدلیه که باید قرائت شود قرائت شد و مشمر بود

برانتخاب اعضاء رئیسه از این فراد . (آقا شیخ محمد علی رئیس - دکتر ولی الله

خان نایب رئیس - آقا شیخ ابراهیم منشی و با جمعی از حاضرین که از علماء و کلاهد بودند هفت

ماده از قانون هدلیه قرائت و تنقیح شد و عقیده اعضاء کمیسیون این است که اولاً باید اعضاء در سراسر

حاضر شوند و لایحه باید هیئت از حجج اسلام و علماء دارالخلافه در وقت قرائت و تنقیح حضور داشته باشند

و الا پیشرفتی نخواهد کرد . **آقای سید محمد جعفر** - مقصود این است که اگر

باید قانون هدلیه زودتر بگذرد لازم است که آقایان و حجج اسلام حضور بهم رسانند .

آقای حاج امام جمعه - آنقدر که در مالیه صحبت شد که مردم محتاج باصلاح آن هستند گمان

این است که بهمان اندازه بلکه بیشتر محتاج بنظم و ترتیب عدلیه میباشد و از قراریکه شنیده ام

ترتیب عدلیه امروزه خیلی حراب و حقوق مردم ضایع میشود و چیزیکه لازم است باید از این

مجلس بگذرد قوانین عدلیه است و این مسئله را همه میدانند که باید این قوانین بطوری از مجلس

بگذرد که مخالفت باشرع نداشته باشد باین ملاحظه فرارشد که عده از علمای و کلاکه یکی از آنها هم بنده

بودم در کمیسیون حاضر شونم که تدقیق نظر در قوانین عدلیه نمایند بنده بر حسب وظیفه شرمی خودم

باین کسالت و نتاهتی که دارم و مشغول بمعالجه هستم حاضر شدم و حاضر هم خواهم شد اگر چه دوازده

ساعت هم طول بکشد مادامیکه زنده هستم و میتوانم چون وظیفه خود میدانم که حاضر شوم من آن روز

که بکه کمیسیون وارد شدم شرط کردم که تا شش نفر از حجج اسلام دارالخلافه در کمیسیون حاضر نشوند

بنده تکلیف شرمی و عرفی خود را نمیدانم که حاضر شوم حالا هم باز میگویم که تا شش نفر از حجج

اسلام در کمیسیون نیایند بنده خودم را ملزم بعاضری ندانم و هر روز یک نفر بیاید در اینجا ما را فایب

قلم بدهد بنده گوش نمیکنم و از حالا گفتم که تکلیف دیانت خود را در این میدانم که باید نفر از

حجج اسلام در کمیسیون حاضر باشند . **فایب رئیس** - رای کمیسیون هم که همین

است پس خوب است که اسامی این شش نفر را خود کمیسیون تعیین کند تا این که اطلاع داده شده حاضر شوند .

آقای سید محمد جعفر - کمیسیون آن ۶ نفر را معین کرده است .

وقت شده ایم که جمع و خرج را مساوی کرده ایم بدیهی است که مملکت هر قدر مالیات دارد مردم میهندو زبانی که بقت خوران نمیدهند و راه دیگری

نداشتیم پس باید بودجه از تمام این کتابچه ها که حالا پانزده عدد است و هشت عددم افزوده خواهد

شد ترتیب دهند و وقتیکه همه آنها به مجلس آمد آنوقت اختیار با آن کسی است که قلم در دست دارد

که یا از بعین بزند یا از بساز یا از خرج کسر شود یا از جمع مراد از اظهار بنده این بود حالا این کتابچه

ها آمده است نمیشود رای داد زیرا که یک جزء از بودجه است و باید اصلاح شود و از مقون متمو این

که میتوانند امر ماش خود را بگذارند باید کسر شود و این هم که گفته شد کم است بر حسب

توضیح که آقای میرزا مرتضی قلیخان دادند باز بنده عرض میکنم زیاد است و باید از آنها کسر شود

و اینکه گفته میشود طول میکشد و زیر مالیه گفتند من در سه روز میتوانم صورت اسامی اشخاصی را

که از هزار تومان بیلا مواجب و وظیفه دارنده بدهم در این صورت اصلاح این کار بیش از ده پانزده روز

طول نخواهد کشید و اینکه گفته شد که این اشخاص دوپست نفر هستند ولی اسباب اختلال میشوند بیست

کرور جمعیت را متزلزل مینمایند مکرر گفته ام مادامیکه اشخاصی که پشت و پناه ما هستند کمتر

از اشخاصی باشند که برضما هستند نشستن ما در اینجا فایده نخواهد داشت و حال آنکه نوزده کرور

جمعیت ما را اینجا فرستاده اند که حفظ حقوق آنها را بشانم و نگذاریم مال آنها را مفت بخورند و دیگر

اینکه خوب است قانونی برای تفتیش گذاشته شود که فایب و متوفی و بعضی حقوق که ظاهراً اسم

دارد در رسم ندارد و در باطن مال مستوفی یادگیری است هر کس چیزی پیدا کرد مثلا نث یا فلان مبلغ

آن مال آن مفتش باشد . **احسن الدوله** - از پارسان تا حال در اینجا

سببت مالیه است و تا کنون نتیجه از آن حاصل نشده و این صحبتها دلیل بر عجز ماست پارسال بعد از یک

سال کمیسیون مالیه بودجه را آورد بمجلس و حسن خدمت بخرج دادند که شش کرور اضافه کردیم

جمع و خرج مساوی شد معلوم شد که شش کرور کسر است نه اضافه و باز همان که بود هست

پس یکدفعه این کتابچه ها را بسوزانید آسوده کنید این اشخاص که حقوق میبرند مگر همین ها نیستند

که در ادارات دولتی هستند آیا در این یکساله چه شد جز اینکه در این یکساله پدر مردم درآمد

این همه خرابی و قتل و غارت که شده چه نتیجه حاصل شد . **آقای سید محمد جعفر** - بنده در خصوص بودجه

و دستور العملها حرفی ندارم آنچه لازم بود گفته شد و عقیده خودم را هم سابقاً گفتم اما در باب اینکه

مستوفی ها باسامی و عناوین مختلفه حقوق میبرند باید تفتیش کرد بنده عرض میکنم که این مسئله

اختصاص با آنها ندارد و تنها برای آنها نباید مفتش گذاشت بلکه در نظام بیش از اینها دزدبست چنانچه

در شهر خود اطلاع دارم که یکدکه سواربست که حقوق آنها گرفته میشود هیچ رستمشان نیست

فقط باسم آن حقوق گرفته و خورده میشود پس باید تفتیش در نظام هم باشد که اینطور حیف و میل

نشد . **فایب رئیس** - در این خصوص امروز مذاکره

تعمیر کرده اند بلکه بعضی شاگردان آن فارغ التحصیل شده اند او را بینه تبدیل که بواسطه عدم اسباب آن و نداشتن معلم صحیح رفته رفته خودش بسته شد و بنیادیم که برای چوچت چه بوده است فراینگه باید در اینجا مدرسه فلاحت باشد شبهه نیست و خیلی لازم است بلکه شاگردان فارغ التحصیل آنها را هم باید بکار وادارند و اینکه گفته شد در آن مدرسه درس فرانسه و غیره تدریس میشود و باید گفته شود بجهت این است که ما یک مدرسه مقدماتی صحیحی نداریم که مقدمات در آنجا تدریس شود و حالاً هم ممکن است که دیگر در آن مدرسه دروس مقدماتی تدریس نشود ولی مدرسه فلاحت خیلی لازم است و این مدرسه را نباید بست.

صدرالعلماء نظری - مدرسه فلاحت در تمام ولایات این مملکت باید باشد که از برای کسانی که این علم را اهمیت میدهند در آنجا تحصیل نمایند چیزی که اینجا موضوع مذاکره بود آن است که گفتند (مسئو داور) معلم کتبات سر آمده نباید کتبات از را تجدید کرد و معلمی او تصویب نشد اما اینکه مدرسه فلاحت موقوف شود همچو چیزی را کسی نگفت و وجود این مدرسه در این مملکت لازم است.

آقا شیخ محمدعلی - علم فلاحت از علوم عالی است و علوم عالی هم مقدمات شیمی و هندسه و غیره لازم دارد تا تکمیل شود و چنانچه گفته شد نباید مدرسه فلاحت بسته شود بجهت آنکه در این مدت میلیتی خرج شده و اطفال وطن هم عمری صرف نموده چیزی که هست تا اکنون امتحانی از آنها نشده است و باید قانوناً در تحت مراقبت وزارت علوم باشد اما در تحت ریاست وزارت تجارت و تربیات آنرا باید فراهم آورد و قلم نمیتوان جزع مدرسه دارالفنون قرارداد زیرا که ما وزارت علوم صحیح نداریم بلکه وزارت علوم فقط متولای یک مدرسه است و بهین جهت مدرسه نظامی و مدرسه دارالفنون معطل و تا اکنون پروگرامی جهت این مدارس ابتدائی معین نشده در این صورت چطور می شود یک مدرسه که شاگردان آن ده سال تحصیل کرده اند و بعضی هم یک اندازه بعد کمال رسیدند حالا داخل میشوند در یک مدرسه که هنوز پروگرام آن معلوم نیست و بعقیده بنده لازم است که این مدرسه فلاحت باشد.

اسدالله میرزا - این لایحه که انجمن ها نوشته اند در باب مدرسه فلاحت بسیار صحیح است و باید در تحت اداره وزارت تجارت باشد با مراقبت وزارت علوم و بنده تصویب نمیکند که جزء مدرسه دارالفنون بشود بلکه مدرسه فلاحت باید باشد و چطور که نوشته اند موجب ازدیاد ثروت و ترقی مملکت است و چیزی که برای پیشرفت این مدرسه بنظر بنده رسیده این است که یک انجمن نیررسی فلاحتی تشکیل شود بطوری که حالا هم هست از ملائکین معتمد و در پیشرفت مقاصد آنها مساهمت نمایند اما در باب مدرسه فلاحت آن روز که مذکور شد گفته نشد که بسته شود و حرف در سر داش بود که او نباشد و اینکه گفته شد او نباشد یا اینکه این مدرسه نقل نمود مدرسه دارالفنون بشود لازمی این نیست که مدرسه فلاحت بسته شود پس نتیجه رای بنده آن است که مدرسه فلاحت بسته نشود چیزی که هست مسیو داور رفته و حالا آن مدرسه

معلم ندارد این است که معتدل مانده پس خوب بود که وزیر تجارت یا وزیر امور خارجه در این باب گفتگو کرده و معلمی حاضر میکردند که این مدرسه معتدل نمیشد بلی چیزیکه ماها عادت کرده ایم اینست که یکدفعه اسامی را خراب میکنیم ولی دیگر در صد آبادی آن بر نمی آیم.

سیدالحکماء - جواب این لایحه را باید بانجمن ها بنویسند که مجلس مقدس تصویب نکرده است که مدرسه فلاحت بر هم بیفتد بلکه باید در تحت نظر وزیر تجارت بود. و وزیر علوم هم باید به نظارت داشته باشد و اما اینکه گفته شد که شاگردان آنجا تحصیل نکرده اند چند نفر شاگرد صاحب دیپلم این مدرسه دارد و اینکه گفته اند در تمام ولایات مدرسه فلاحت باشد باید در اینجا تحصیل بکنند و بعد از این مدرسه شعباتی بسایر بلاد منتصب شود

مخیرالملک - چهل و دو سال در خانه نشستم و حرف حسابی خود را نتوانستم ابراز دارم برای اینکه از ترس مستبدین جرئت نبود در صورتی که خرج خانه آنها پنجاه هزار تومان بود سی هزار تومان مخارج مدرسه دارالفنون را نمی دادند بنده سکه اینجا نشستم نمی ترسم که حرف حق خود را بزنم و هر کسی که بترسد نباید در اینجا بنشیند باید از اینجا بر خیزد برود علیه تاروش و جکسان دیگر بیایند از برای ملت کار بکنند بنده بودم که گفتم این مدرسه فلاحت باین نحو فایده ندارد و وزیر تجارت گفت که مسیو داور اضافه مواجب میخواهد بنده گفتم سکه اگر علاوه هم بلا داده شود باز هم این مدرسه امروزه برای ما فایده ندارد و اگر بشواید مدرسه فلاحت داشته باشید سی هزار تومان خرج دارد و اینکه وزیر تجارت گفتند که بیست هزار تومان خرج دارد حرف صحیح بود اما در جاهای دیگر مدرسه فلاحت با وزیر تجارت است ما نباید بخارجه ناسی و تقلید کنیم بتوجه قانون اساسی شما که باندک مسامحه در یک ماده آن ملت نهایت فشار را میاورد و باید بموجب آن رفتار کرد بر حسب همان قانون اساسی تمام مخارج معارف و تربیات مدارس باید بصورت نظارت وزارت علوم باشد چنانچه در ابتدای مشروطیت که وزیر علوم جناب علاء الملک بودند مدرسه فلاحت هم در تحت نظارت ایشان بود بعد که وزارت تجارت بوزیر همایون تفویض شد ایشان بقوه خودشان مدرسه فلاحت را جزو اداره خودشان قرار دادند حالاً ما با این کمی بودجه نمیتوانیم مدرسه فلاحتی مثل مدارس سایر ممالک متدینه تشکیل بدهیم اگر می خواهیم علم شیمی در آنجا تدریس شود یک معلم مخصوص میخواهد و همچنین فیزیک و غیره که هر کدام معلم مخصوصی لازم دارد که مواجب های گزاف باید به آنها داده شود و امروز برای ما امکان ندارد مگر اینکه چون در مدرسه دارالفنون این ملین را داریم در آنجا میتوانند دروس مشترک که لازمه را بیخوانند و الا اگر بخواهید شما مدرسه فلاحت صحیح داشته باشید باید مدارس عالی هم متعدد داشته باشید و معلم های زیاد بیاورید اگر میتوانید بکنید و علاوه بر همین می خواهید مدرسه فلاحتی دههه باشید از وزیر علوم و وزیر تجارت بخواهید که آنها هر طوری که صلاح میدانند از اینکه یک مدرسه علیحده باشد یا هر دو مدرسه دارالفنون و البته باید علم فلاحتی نیز اینجا تحصیل شود خیلی هم برای ما اهمیت دارد اما

باید راه او را پیدا بکنیم و راهش هم همین است سکه از وزرا بخواهیم و آنها ملاحظانش را کرده هر طوری که صلاح دیدند وزیر علوم با وزیر تجارت پیشنهاد بمجلس بکنند والا از اینکه یک لایحه بیاید در مجلس و او را مطرح مذاکره کرد هر کسی اظهاراتی نماید این تکلیف مجلس و وکیل نیست.

وکیل الرعا - میفرماید بدانم آن وزیری که در مجلس مذاکره کرده است که مدرسه بسته شود کی است خوب است حاضر باشد و توضیحات بدهد در صورتیکه چنین رایی مجلس ابدأ نداده بلی فقط چیزی که مانع کار دیدند رجوع (مسئو داور) بود و بنا بود که او برود و معلم دیگر بیاورند خوبست آن وزیر را بخواهند توضیح بدهد.

حاجی سید عبدالصمد شهبانی - آن روزی که در باب مدرسه فلاحت مذاکره شد اید آذر متروک شدن آن مدرسه مذاکره نشد در اینکه ما یک مدرسه فلاحتی لازم داریم و آن هم یک مقدماتی لازم دارد مثل هندسه و غیره بطوری که گفته شد حرفی نیست و امروز اگر یک معلم کاملی در این علم بیاروند و در پیش او هندسه خوانند خود البته فایده نخواهد بخشید پس اشخاصی که در این علم تحصیل کرده و بعضی جاها مستخدم شده اند این ها را باید جمع کرد و در باب زیر دستان خود تکلیفی معین نمایند وقتی که تحصیل آنها کامل شد آن وقت یک معلمی از خارج بیاروند که تحصیلات آن ها کامل تر شود.

آقای میرزا مرتضی قلیخان - آن روز در مجلس در باب مدرسه فلاحت لایحه یک کسب و بیون مالبه پیشنهاد شده بود مذاکره شد دو هفته بعدی تجدید کتبات مسیو داور با اضافه مواجب و یکی هم مخارج اساسی مدرسه کسب و بیون مالبه تجدید کتبات را تصویب کرده بود بدون اضافه مواجب و مجلس تجدید کتبات را بهیچوجه تصویب نکرد این بود که داش رفت و حالاً هم مدرسه دایر است اما معلم کاملی ندارد و اینکه گفته شد که شاگردان فارغ التحصیل این مدرسه را معلم نمایند و تدریس کنند این مسئله برای طهران تمام نیست ولی فرسایر ولایات ممکن است که اینها تعلیم کنند و در خصوص مدرسه هم بموجب روزنامه مجلس ابدأ مجلس تصویب نکرده است که مدرسه بسته شود و مسلم است مدرسه فلاحت لازم است ولی اساس آنرا باید تکمیل کرد و بموجب قانون اساسی باید در تحت نظارت وزیر علوم باشد در اداره وزیر تجارت و فلاحت مثل اینکه مدرسه نظامی هم بهین نحو باید در اداره وزیر جنگ باقیه و در تحت نظارت وزارت علوم پس باید نواصی این را تکمیل کرد و رای بنده هم نیست که مکان آن را هم تغییر بدهند زیرا که سالها زحمت کشیده شده و این مکان دایر شده و شاگردان هم در آنجا غالباً مشغول عملیات و محاسبات هستند و مثل اطفال زارعین در آفتاب مشغول کار هستند و ممکن است که این شاگردان را باطراف بفرستند که مشغول تدریس شوند.

آقای میرزا اسدالله حسینی - این لایحه با همه احوالات آن روز مناقات دارد آن روز کسی نگفت مدرسه نباشد کتبات مسیو داور را میخواهند تجدید نمایند مجلس تصویب نکرد و گفتند شاگردان درست تحصیل نکرده اند و باید تا اکنون بهتر تحصیل کرده

باشند و مدرسه هم باید در تحت نظارت وزیر علوم باشد نه وزیر تجارت و باید پروگرام صحیح در این باب از وزیر علوم خواست که صعباً شاگردان در مدرسه مشغول تحصیل باشند.

وکیل التجار - مذاکرات خیلی خارج است و من تعجب می کنم در صورتی که در قانون اساسی نوشته شده عموم مدارس در تحت ریاست عالیه وزیر علوم است چه دلیل دارد که یک مدرسه را استثنا نمایند اما اگر وزیر تجارت یا وزیر دیگری معاونت نمایند و چیزی بنظرشان برسد پیشنهاد نمایند کسی نخواهد گفت چرا و اینکه در تحت نظارت وزیر علوم یا وزیر تجارت باشد دلیل نمیشود که مدرسه نباشد و در باب مسیو داور هم بموجب کتباتی که باو شده بود برای معای او را نیاوردند بوده اند این اندازه هم که او تدریس کرده ما باید معنون باشیم حالا باید این مسئله را معین کرد که آیا مدرسه فلاحت میخواهیم یا خیر و عقیده بنده این است که باید مطلب را معین کرد از وزیر علوم و تجارت خواست و بیش از این صحبت در این باب زیاد است.

دکتر ولی الله خان - قریب نسیسات است که ما مذاکره میکنیم برای موضوعی که نتیجه ندارد تا نظامنامه داخلی ما اجرا نشود ما از نطق های خودمان نتیجه نخواهیم گرفت بعقیده بنده این لایحه نباید در مجلس قرائت شود یا مقصود از این لایحه چه بوده آیا مجلس رای داده است که مدرسه نباشد که چنین نبوده فقط گفته شد که داور نباشد پس جواب این لایحه را بعیث رئیسه میبایستی بدهد که مجلس ابدأ تصویب نکرده مدرسه بسته شود و این یک خلاف قانونی است امروز شد این که در باب مدرسه مطلب دیگری هم دارم عمومی عرض میکنم ثروت تمام ممالک از سه سرچشمه است صنایع و تجارت و زراعت اما صنایع و تجارت که مادر مملکت هیچ نداریم و وقتیکه نظر بتجارت این مملکت بنمایم می بینیم که تجار ما فقده است فروش خارجه هستند پس ما فقط یک فلاحت داریم و باید منتهی جد را در این خصوص بنماییم که ثروت خود را از این راه زیاد کنیم زیرا که نه قسمت ونیم ازده قسمت مردم ایران زارع هستند و در واقع تمام از دست رنج اینها راحت هستند پس باید این طایفه را مشوق شد نه اینکه تنها یک مدرسه بلکه باید مدرسه های زیاد در تمام جاهای دایر کنیم تا از این سرچشمه قوی فایده ببریم اما در باب مدرسه مذاکره میشود که در تحت نظارت وزیر علوم یا وزیر تجارت باشد باید حرفهای ما مبتنی بر یک قانونی باشد بموجب قانون اساسی که نوشته شده تمام مدارس در تحت ریاست عالیه و وزیر علوم باید باشد و این که گفته شد دروس عبارت عالیه آن است که مثلا در مدرسه فلاحت باید وزیر تجارت دخل و تصرف نماید اما بریاست وزیر علوم و همین طور در مدرسه نظامی وزیر جنگ باید دخل و تصرف بنمایند بریاست وزیر علوم و هنگام سایر مدارس و این که گفته شد دروس مشترک هر یکجا تدریس شود بنده عرض میکنم که مثلا هندسه که برای فلاحت باید درس بدهند بله هندسه که برای ملین درس می دهند بکلی منافات ندارد و همینطور شیمی و غیره پس باید ما از همه جهت اسباب دقت بردن این مدرسه را فراهم آوریم و با خواستن معلم های زیاد تا بتوانیم از این سرچشمه فایده ببریم.

آقا سید محمدعلی - هر لزوم وجود مدرسه فلاحت آنجا لازم بود گفته شد ولی در چند ماه قبل یک نفر مدعی بود و لایحه هم داده بود که من این مدرسه فلاحت را قبول میکنم که اداره بنمایم و از میلیتی هم که داده میشود سالی سه چهار هزار فرانک آنرا اسباب لوازم عملیات برای مدرسه میفرم و مشغول تدریس میشود و در هر شش ماهه دهر شاگرد فارغ التحصیل بموجب امتحان تحویل می دم خیلی عجیب است از این که این لایحه در مجلس قرائت و در این باب گفتگو نشد در صورتی که ما از خودمان اشخاص عالم داشته باشیم چرا باید محتاج بخارجه باشیم عقیده بنده این است همین شخص مدعی را با اشخاصی که تحصیل کرده اند و فارغ التحصیل شده اند در مدرسه مشغول تدریس شوند

آقا شیخ محمدعلی - اولاً بنده نطقی که میکنم از کسی ترس ندارم و عقیده خود را اظهار می نمایم و اینکه گفته میشود مدارس در تحت نظارت وزیر علوم است این طور نیست در قانون اساسی نوشته شده در تحت ریاست عالیه و مراقبت وزیر علوم است بعلاوه این دارالفنون آن دارالفنون نیست که این مدرسه بتواند جزو او بشود مدرسه که پروگرام صحیح ندارد چطور میتوان مدرسه عالی دیگری را جزو او کرد و اینکه شاگردان هر مدرسه پس از تحصیل رفته اند در بعضی ادارات مشغول خدمت شده اند برای این است که آن دوره دوره استبداد بود و نشر علم معلوم نبود و باین جهت نمیشود یک مدرسه فلاحتی را که ده سال قریب صد هزار تومان خرج آن شده و قوی شاگردان آنجا تحصیل کرده اند بهمزد و اما اینکه گفته میشود فلاحت راه آهن میفرماید در این خصوص دور لازم می آید زیرا که راه آهن بول میفرماید و بول فلاحت لازم دارد و فلاحت علم پس لازم است که مدرسه فلاحت را وسعت بدیم تا بتوانیم صاحبم نوع ثروت بشویم.

اسدالله میرزا - فقط عرضی که میخواستم بنمایم این بود که آقای دکتر ولی الله خان فرمودند که این لایحه باید در مجلس قرائت نشود و هیئت رئیسه باید جواب داده باشند که مجلس بسته شدن مدرسه را تصویب نکرده از این حیث صحیح است لکن از حیث اینکه این مدرسه راجع بفلاحت است و اهمیت دارد ضرر ندارد که در مجلس قرائت و مطرح شود همان طوری که عرض کردم یا باید مدرسه در تحت نظارت انجمن فلاحتی باشد یا در تحت نظارت وزیر تجارت یکی از اینها را تصویب نمایند و اینکه گفته شد راه آهن مقدم است صحیح است ولی لازم نمایم راه آهن که نداریم مدرسه فلاحت هم نداشته باشیم پس بالاخره عرض میکنم که این وجود ناقص بهتر از عدم است.

مخیرالملک - تمام این مذاکرات که میشود از روی کتاب است ولی بنده بمناسبت حال مملکت عرض مینمایم و اینجا چنین اظهار میدارند که من گفتم مملکت فلاحت لازم ندارد و حال آنکه بنده که نگفتم هیچ دیوانه ام این حرف را نخواهد زد من عیگونه مملکتی که امروز ضحمت کرور قرض دارد و وزیر مالیه در اکثر مخارج معطل است ما نمیتوانیم برای خاطر یک نفر مدرسه دایر کنیم و رضا تلراه آهن نداشته باشیم ترقی فلاحت شما فایده ندارد چنانچه امروز وزیر مالیه شما میخواهد

جنس را در سه تومان تسهیر نماید قبول نمیکند پس در صورتیکه بیش از این هم ترقی کند و راه آهن نداشته باشیم میداند تا بیوسد و در صورتیکه شما بخواهید فلاحت خود را ترقی بدهید لائال باید صد مدرسه دایر کنید تا فلاحت شما صحیح شود و اینکه من گفتم که علوم مشترک مقدماتی از قبیل هندسه و شیمی و غیره در یک نقطه تدریس شود بجهت این است که اگر ما بخواهیم برای هر یک علم یک مدرسه مخصوصی دایر کنیم و معلم های متعدد بیاوریم میلیتی بول لازم داریم و برای ما امروز ممکن نیست و این عقیده بنده فقط بملاحظه صرفه است لایحه بالاخره تکلیف شما این است که این لایحه را نزد وزرا بفرستید و تکلیف بخواهید.

حسام الاسلام - در روز شنبه موضوع دیگری معین شد چرا او را مذاکره نمیکند.

نایب رئیس - صحیح است لکن این مطلب را اختصار کردند که مطرح شود حالا هم در این باب مذاکره زیاد شد چه باید کرد.

مخیرالملک - عرض کردم باید بوزرا رجوع کرد که آنها چند نفر از اهل خبره را حاضر کرده صحبت نموده و در این باب ماحصل رای خود را پیشنهاد نمایند و مجلس نباید در جزئیات مذاکره نماید فقط باید در خارج نظر داشته باشد و اینکه یک نفر معلم میخواهد مدرسه مستقلاً داشته باشد آنقدر مذاکرات شود.

(اقلب تصدیق کردند)

نایب رئیس - بالاخره نتیجه این شد که بوزرا رجوع شود و دیگر رایوتی که از کسب و بیون مالیه در باب حقوق ارباب حقوق و بودجه بمجلس آمده بود در مجلس مذاکره شده و قرار شد امروز هم مطرح شده و رای گرفته شود و باید تقدماً مذاکره شود.

(در این وقت دفعه سیم رایوتی که کسب و بیون مالیه قرائت شد)

سعدالوزار - خوب است مجلس افتکار خود را حاضر نموده (ه زودتر نتیجه گرفته شد و مذاکرات مخلوط هم نشود این است که مذاکرات دو مجلس قبل را هم متذکر میشوم و خلاصه آن این بود که چون بودجه های وزارتخانه های ما باید بگذرد و مخارج زیاد لازم خواهد داشت و آنوقت ما عمل نداریم پس باید بودجه حقوق جرح و تعدیل خود صحیح است این کار لابد باید بشود و یک روزی هم خواهد شد لکن بنده عرض میکنم که معنی مالیات این است که در صندوق جمع شود و اشخاص حقوق بگیر ماه بماه از صندوق دریافت دارند اما اینجا این ترتیب نیست پس باید امروز دستور العمل ها تصویب شده زودتر فرستاده شود و بعد فوراً ما مشغول اصلاح بودجه کل مملکت بشویم دیگر آنکه محاسب صحیح نداریم و اگر دستور العملها مثل پارسال برای آخر سال بماند اسباب زحمت خواهد شد و علاوه این سه کروری که تصویب میشود بار بار حقوق داده شود اکثر آنها در ادارات دولتی مستخدم هستند و هر چه میگیرند باید عوض مواجب آنها محسوب شود پس باید دستور العملها زودتر رفته و از این ساعت ما مشغول بودجه کل مملکت بشویم از روی اساس صحیح این

بود اطلاعات بنده که عرض کردم .

وکیل الرعایا - چون مطالبی که شلیده میشود از موضوع خارج است بنده لازم میدانم که در آن شبات داخل شدم و عقاید خود را عرض کنم موضوع مذاکره در خارج بود و اینکه گفتن میشود صورت خرج نرود مالیات وصول نمیشود بنده این مسئله را بکلی منکرم زیرا در وقتیکه مثل میزنند میگویند بعضی از سرحد داران مانا حقوق خود را نگیرند مالیات نمی بردازند بنده عرض میکنم قسمت بزرگ از مالیه این مملکت باید بپشون داده شود و عموم عشار و سرحد داران ما در بودجه وزارت جنگ ذی حقد و ولی النعم حقیقی ما هستند عقیده بنده این است که پول را باید بانها داد و خیلی هم توجه از آنها کرد که بعضی از حکام نظر باقرای شخصی آن هارا یافی و مخالف دولت و ملت قلم نهند و حال آنکه هیچوقت مخالف نبوده اند و همیشه هم زحمت کشیده و حفظ حدود و نفوذ با آنها بوده و بعد هم خواهد بود و فرض از تکلیف مالیه هم برای این است که باین طور اشخاص داده شود در ازای خدمت نه بعضی مردمان ظالم عیاش که ثروت این مملکت را در آنها ذخیره کرده اند بدون هیچ خدمت عقیده حقیر این است که مالیه مملکت با تمام شغل تقسیم شود نه با تمام اشخاص و در باب تفاوت عمل هم اگر میخواهید که صحیبا وصول و معلوم شود باید صورت جزء آن را به ولایات فرستاد .

حاج سید نصر الله - مقدمات لازم ندارد دو کلمه بگویند که این دستور الملها برود یا نه .

وکیل الرعایا - دستور الملها بعد از تصویب وزیر مالیه بمجلس آمده البته مجلس هم باید نظر خود را بنماید آنوقت برود .

ساعداالوزاره - تمام این مواجب بگیرها بموجب صورت وزیر مالیه سه کردار است و اکثر آنها در ادارات دولتی مستخدم هستند و مختصری از آن بشاهزادگان و غیره داده میشود آنها هم اگر یکصد و پنجاه هزار تومان بشود و آنها هم بلاحفاظتی داده میشود و تمام مستمری بگیرها یک سه کردار نشود اگر دستور الملها بتأشیر بیفتد وصول مالیات بتعویق خواهد افتاد اینستکه بنده عرض میکنم دستور الملها زودتر برود و ما از این ساعت مشغول اصلاح بودجه کل مملکت بشویم .

حاج عبدالنصیر شهبانی - بنده کاری باینکه مستمری بگیرها یک سه کردار بگیرند یا زودتر یا کمتر ندارم یارسال با آن ترتیبی که لازم بود یک ترتیبی برای ملت در باب مالیات بدیهیم نشد و بهتر ترتیبی بود طول کشید و تصویب نمودیم که امساله را بدهند و ابالیات هم وصول شد مگر در دو سه جا که باقرای شخصی وزراء داخل در حکومتها تغییر داده شد و مالیات فی الجمله باقی ماند اما میخواهیم بدانیم آنچه چیزی که در بودجه با تمام پشون و سایرین نوشته شد آیا داده شده و تمام این زحمات و تغییرات و تعدیلات در اساس مملکت برای این بود که موجب آسایش ملت فراهم آید پس حالا که گرفتن مالیات مثل سابق است و مصرف آنها هم همان معدودی ریخته شود چه نتیجه از این زحمات میگیریم اما اینستکه گفته میشود که دستور الملها ها تصویب شود این منافات دارد با آنکه مجلس در مالیه نظر دارد مجلس باید بداند که این مالیات چه نوع گرفته میشود و چه مصرف میبرد .

آقای امیر زاهد محمود - مقصود کمیسیون مالیات این است حکام که بولایات رفته اند از فقرا مالیات میگیرند ولی اغنیا چون حقوق دارند نمیدهند تا کتابچه برود و این حاکم یک مقداری مالیات گرفته مزول میشود دیگری میروند آن وقت او میگوید من نگره تمام و بگردن دیگری می گذارد و حالا که ارباب حقوق بشنوند بودجه اصلاح میشود باز مالیات زمین میخورد و حقوق مردم هم از بین می رود حالا چند کتابچه در کمیسیون مالیه است آیا باید این کتابچه ها برود یا نه .

آقای شیخ محمد علی - یارسال گفته میشد صل بودجه سال آتی مرتب میشود تا امسال مجلس کار نکرد ائصال همچین گفته میشود بنده عرض میکنم منافاتی ندارد کتابچه برود لکن خرج که معین شده از هزار تومان بیلا باید تجدید نظر شود من که یکی از او کلا هستم عقیده ام این است که نباید گفته شود که در همان صاحب مملکت هر یک دوازده هزار تومان بگیرند لکن سرباز مملکت هیزم شکنی نباید آنها یارک درست کنند سرباز بیچاره گدائی کند پس باید یک نظر جدیدی از هزار تومان بیلا شده تاجرح و تعدیل شود .

آقای شیخ حسین - عقلمیدانند که مواجب سرباز نرسیده و تا حال میفروند و از این قبیل خرابی و بی ترتیبی در این مملکت خیلی بود ولی نباید نطقی بشود در اینجا که محض خوش آمد باشد باید حق را گفت این کتابچه بتصویب و وزیر مالیه و تصویب کمیسیون مالیه و عقیده خود باید برود و از روی این عمل بشود .

آقای امیر زاهد رضی قلی خان - در این که این ترتیب بودجه از روی قانون نیست حرفی نیست ولی میخواهم بدانم باقتضای امروزه آیا ممکن است که حالا مشغول باصلاح شویم که مالیات بتعویق نیفتد پس در باب جمع همانطور که جناب وزیر مالیه تصویب کردند فرستاده بشود و بانجنم های ولایتی و ایالتی هم نوشته شود و تأکید نمایند که آن وره را که وزیر مالیه میفرستد زودتر تصحیح شده برگردد و اما در باب خرج اگر این مذاکره ای که میشود برای حقوق اشخاصی است که محتاج نیستند آنها قلیلی است که همه شان معین است و در باب قایب و متوفی و غیره هم یارسال وزیر مالیه او را قی ترتیب دادند که از روی آن متوفی و نقلات معلوم خواهد شد و ابدا رفتن کتابچه باین مسئله منافات ندارد پس از رفتن دستور الملها اگر وزیر مالیه سی چهل روز اوقات خود را صرف کند متوفی و غیره را از روی همان تعرفه یارساله معین می نماید و باقی کتابچه را هم معین می کند اما در باب آن عمده که گفته شده ممکن است پس از رفتن دستور العملها اسامی آنها نوشته شود و در مجلس قرائت کنند هر چه رای مجلس در آن خصوص شد عمل نمایند .

نایب رئیس - هر کس باین ترتیبی که آقا میرزا مرتضی قلیخان اشاره کردند رای دادند بگویند .

مخیر الملک - در اینجا دو اشتباه شده است یکی آنکه ما خیال می کنیم در این مملکت مثل سایر ممالک مالیات را میگیرند بعد بربراب حقوق می دهند اما این طور نیست اینجا بیشتر مالیات شملداد و سده آن با کافه است یعنی بیشتر مالیات بده کسانی هستند که ارباب حقوقند و آنها مالیات را نمیدهند

بعد در آخر سال ملاحظه میکنند اگر مالیات آنها باندازه حقوق و پایشان محسوب شده در عرض کافه میدهند و اگر زیاد است زیادی را میگیرند و هر گاه کم است با آنها دستی میدهند و دیگر اینکه اشخاصی که مستمری دارند بطهران نمایند که مستمری خود را بگیرند بهر وسیله که هست حقوق خودشان را در همان محل از مالیات میگیرند پس مالیاتی در اینجا گرفته نمیشود که موجود باشد و یک اشتباه دیگر که شده است این است که فعلا بعد از دو ماه از سال گذشته در اینجا صحبت از اصلاح بودجه میکنیم در صورتیکه در قانون اساسی نوشته شد که پانزده روز قبل از عید نوروز باید بودجه از مجلس بگذرد پس حالا اگر ما میخواهیم این بودجه را اصلاح کنیم امساله بما وصلت نخواهد داد چیزی که هست باید این کتابچه های امساله را با یارساله مطابقه کنیم که زیاد دارد یا کم تا اینکه معلوم شود زیادی از کجا است یا کم از چه پیدا شده ولی در اصلاح کل بودجه امروزه نفع آن بیشتر از ضررش خواهد بود و باعث تعویق مالیات خواهد شد عقیده بنده اینکه این کتابچه دستور العمل باید فرستاده شود و هر گاه در این باب نظری لازم است در آن لایحه که جناب وثوق الدوله نوشته بودند خواست مذاکره بشود چون در آنجا مسئله کسر و قطع حقوقی نبود و بآن ترتیب اصلاح نمودن بنظر بنده عیبی ندارد .

نایب رئیس - حالا باید رای گرفت یا نه **آقای سید حسین** - وقتی که در یک مطلبی مذاکرات زیاد شد و پانزده نفر از کلا اتفاق نمودند که کافی است در آنوقت باید رای گرفت .

مخیر الملک - یک سهوالی میخواهم بکنم آیا تمام کتابچه ها بکمیسیون مالیه آمده یا خیر . **مؤتمن الممالک** - چند کتابچه باقی است که هنوز نیامده .

مخیر الملک - پس تا تمام کتابچه ها نیامده اندی توانم آن تحت بانی کتابچه ها را معلوم نمائیم که با یارسال تفاوت دارد یا نه .

مؤتمن الممالک - ممکن است بدون حاضر شدن تمام کتابچه های تمام تحت بانی را از روی قانون کلی معین نمائیم .

مخیر الملک - مقصود اینست باید طوری باشد که ما بدانیم تحت بانی کتابچه ها یارسال تفاوت داشته یا نه .

ساعداالوزاره - اینکه گفته میشود در دستور الملها فعلا اصلاح نشود نه اینست که هیچ نظری نشود بلکه تمام این ملاحظاتی که میگویند باید بشود و اطمینان ما بهمان تصویب وزیر مالیه است که میگوید صلاح نیست جرح و تعدیل شود .

آقای حاج امام جمعه - این مطلب را باید دانست یارسال که این کتابچه بمجلس آمده بود و می خواستیم رای بدیم چون وقت تنگ بود یکساله در آن جرح و تعدیل کمیسیون مالیه رای دادیم و حالا امروز باید گفت که باقتضای حاله امروزه همان طور مثل یارسال باید رای داد یا نه و عقیده بنده امسال هم باقتضای امروزی مملکت باید رای داد که این کتابچه دستور العمل پرو دو مثل یارسال عمل شود و فعلا جرح و تعدیل لازم نیست . **اشرف الدوله** - اینکه میگویند مثل یارسال رفتار شود آیا آن مواجب سرباز و سوادگی که

اسم دارد و رسم ندارد آن را هم باید بدهند و بانهایی که میخورند بکیرند بخورند .

نایب رئیس - فلان رای در اینست که از روی این دستور قرائت شود آن مسئله ربطی باین رای ندارد **مخبر الملک** - توضیحاً عرض میکنم این که گفته شد پول سوار و سرباز را میگیرند میخورند این مسئله ربطی بر ای دادن مجلس در باب این کتابچه ندارد اینجا رای میدهند که این دستور العمل مجرا شود اما مواجب سرباز را میگیرند و میخورند باید وزیر جنگ مواظب باشد و نگذارد که بخورند این تکلیف اوست نه مجلس .

(در این موقع رای گرفته شد باین طور که دستور الملکهای ولایات را بطوریکه با ارسال تصویب شده امسال هم تصویب شود و یکساله معمول دارند هر کس رای میدهد ورق سفید و هر کس رای ندارد ورقه آبی) (اکثریت آراء بر این شده که مثل ارسال معمول دارند)

آقای حاج امام جمعه - اینجا یک مسئله در باب بودجه قشون است خیلی اشخاص هستند که بجهت از نظام حقوق میبرند و گمان من این است که این مسئله را کمیسیون مالمه نمیتواند کاملاً اصلاح نماید زیرا که اکثر راجع بعمل است که باید معلوم شود کفان شخص بکفاتی جش باید در درج و نظام بوده و حقوق داشته و حالا اولاد او هم که ابد از جز و قشوق نیستند حقوق میبرند و از این قبیل بعضی اشتباهات و تقلبات دیگر است که باید وزیر جنگ این تعقیقات را نموده و بودجه جنگ را تصحیح کرده آنوقت به مجلس فرستد .

مؤتمن الملک - در باب بودجه قشون آنچه که از ارسال تا حال تحقیق نمودیم وصی کردیم هر چه که فقط اسم بود رسمی نداشت آنها را قلم کشیدیم اما آنها که اسم رسمی داشتند ولی از آن عه کم بودند آنها برقرارند اصلاح و ترتیب آنرا وزیر جنگ است بودجه نظامی که در کمیسیون مالمه است مال نظامی بای رکا ب است با ارسال هم به مجلس آمده و رای داده شد و من از آن را از روی تحقیق و دقت کسر نمودیم و باقی آن با ارسال از مجلس گذشت و رای داده شد بعضی اطلاع عرض شد (مجلس ختم شد)

مذاکرات روز شنبه ۲۲ ربیع الثانی دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز ۲۳ شنبه ۱۳۲۰ آقا میرزا مرتضی قلیخان قرائت کردند . (اسامی غائبین جلسه مزبوره از قرار شرح ذیل قرائت شد) (آقا ملاحسن وارث) (حاجی عباسعلی) (حاجی میرزا ابراهیم آقا) (آقا شیخ کاظم) (آقا شیخ حسین یزدی) .

رئیس - راپورتی است از کمیسیون مالمه راجع باستصوابی باتابع وزارت خارجه قرائت میشود .

(قرائت شد مشعر بود باینکه بیست هزار تومان از محل تذکره بعنوان استصوابی باتابع وزارت خارجه داده میشد که تقریباً دوازده هزار تومان آن در باره اشخاصی که مشغول خدمت بوده و حقوق هم دارند برقرار شده و باقی در باره اشخاصی که حقوق ندارند و این مبلغ هم از باب سینه قوی نیل است و نه هزار تومان آنرا هم وزیر امور خارجه دریافت کرده و در کمیسیون مالمه با وزیر امور خارجه در این باب

مذاکره شده ابتدا وزیر امور خارجه تصویب نمیکنند که در این خصوص جرح و تعدیلی شود حال رای مجلس مقدس چیست .

آقای میرزا محمود - بلی چند روز قبل وزیر امور خارجه آمدند بکمیسیون مالمه و گفتند که اگر این وجه داده نشود اداره وزارت خارجه مختل خواهد شد و قتی که صورت را ملاحظه کردیم دیدیم اینطور نیست زیرا که معلوم میشود دوازده هزار تومان باشخصی داده میشود که مشغول کار هستند ولی این اشخاص کسانی میباشد که تضمیناً بیش از هزار تومان حقوق دارند و نیز بعضی ها هستند که ابتدا مواجب و حقوق ندارند و حقوقشان منحصر بهمین محل بوده که میبایست از همین محل دریافت دارند حالاً رای مجلس در این امر چیست باید این بیست هزار تومان دلد بشود یا نه و جرح و تعدیل لازم دارد یا خیر .

وکیل التجاره - در اینجا چند مسئله است اولاً باید تحقیق شود که این محل را از محل تذکره ایران میدهند یا اینکه از محل تذکره خارجه داده میشد ثانیاً از زمان مشروطیت تا کنون بجمع و خرج وزارت امور خارجه رسیدگی نشده است تحقیق شود اگر از پول تذکره توفیقی رعایای ایران را در خارج بجمع آورده است بنده این راهم تصویب مینمایم که بدهد والا فلا

مؤتمن الملک - این مسئله ربطی بعمل تذکره ندارد فقط باید معلوم شود که این استصوابی باید داده شود یا نه .

بیان السلطنه - همین طور است که گفته شد این محل سابقاً از محل تذکره بوده حالاً آیا باید از همان محل داده شود یا نه

سیدالاحکما - این مسئله دو قسم است یکی آنکه به اشخاصی که مواجب ندارند داده میشود و دادن آن ضرر ندارد بدهند و دیگر اینکه اشخاصی که مواجب دارند باید در این باب تحقیقات بعمل آورده بینند مواجب آنها کفایت مخارج آنها را میکنند یا نه هر گاه بجهت خرجشان کافی نیست از این استصوابی داده شود والا داده نشود

احسن الدوله - مدتیست ملاحظه میشود که تمام وزرای مالوایی که باهت خرج تراشی است پیشنهاد مجلس مقدس مینمایند آیا باینهم در مقابل دخل هم دارند و ارائه مینمایند یا نه

وکیل الرعایا - آن اشخاصی که مواجب ندارند و از این محل استصوابی میبرند فقط در این موضوع مجلس میتواند یک مقصداری را تصویب نماید که بآن اشخاص استصوابی داده شود . و مسلم است که کمیسیون مالمه هم تمام این بیست هزار تومان را تصویب نمی کند حالاً باید منظور همین باشد بآن اشخاص که استحقاق دارند از این محل استصوابی بدهند تا ترتیب بودجه وزارت خارجه داده شود ظاهراً مجلس باید در این مسئله گفتگو کند .

مستشار الدوله - کسانی که از محل تذکره مواجب میبرند بر دو قسم هستند یکی جزء جمع و خرج است و یکی هم این است که جزو جمع و خرج نشده است فقط روستا از محل تذکره موضوع و در حق اشخاصی معین کرده اند پس فقط کمیسیون مالمه باید ملاحظه نماید که شخصی مثلاً ششصد تومان مواجب دارد از باب آن استصوابی که میبرد محسوب شود و آنها که مواجب ندارند فلا از این محل با آنها داده شود

مؤتمن الملک - آنچه در این باب گفتگو شد صحیح است ولی یک نکته است که باید منظور شود زیرا که این صورت و مبلغ متعلق بسینه قوی نیل است در این صورت آیا باید تصویب بشود یا نه و الا مال امسال در بودجه وزارت خارجه نوشته شده است و در موقع تصویب و تنقیح خواهد شد .

مستشار الدوله - پس در این موقع نباید ملاحظه کرد زیرا که کابینه وزارت خارجه از باب حقوق خیلی تشکی دارند اگر آنها هم تصویب نشود موجب پیرشانی آنها خواهد شد .

آقای میرزا محمود - اسماً این است که اگر این حقوق بآنها داده نشود اداره وزارت خارجه معطل می شود ولی رسماً مال اشخاصی است که در یزد و اصفهان و با جاهای دیگر هستند آیا مال سال قوی نیل را ب همه داده اند و مجلس تصویب کرد یا خیر .

شرف الدوله - گمان نمیکنم آنها تیکه در خارج هستند بیش از چند نفری باشند که از این استصوابی میبرند .

حاج میرزا آقا حسین زاده - استصوابی یک چیزی است که مجلس نمیتواند در این باب رای بدهد ولی آن اشخاصی که استحقاق دارند و داخل در کار هستند باید ملاحظه کرد اگر چنانچه مستحق میباشد باید داد والا فلا

معاضد السلطنه - آن نه هزار تومان که باین اشخاص داده شده دیگر وزیر امور خارجه نمی تواند پس بگیرد و این مقدار که حالا میخواهند برای این است که اجزاء اداره حقوق میخواهند و این که گفتند آنها اینجا نیستند که اداره تعطیل شود آن اشخاص فقط هشت نفری بیشتر نیستند که در خارج می باشند و اجزاء اداره هم غیر از این معلی ندارند و اگر بآنها نرسد نمی توانند کار بکنند .

بحر العلوم کرمانی - بنده عرض میکنم اصل عنوان استصوابی صحیح نیست عنوان حقوق فقط مواجب است که در مقابل خدمت داده میشود و در زمان استبداد اینگونه عنوان بوده و با قسم مختلفه حقوق میپرداند اما امسال که بودجه وزارت امور خارجه صحیحاً نوشته شده لازم با استصوابی نیست و هر طور در مجلس تصویب شود تماماً داده خواهد شد و این قتره راجع بعمل با ارسال است این راهم باید تحقیق نمود که اگر استحقاق دارند برابر با استحقاق داده شود والا فلا

امان الله میرزا - بودجه هر وزارت خانه تا نونا باید یازده روز قبل از عید نوروز حاضر باشد و اگر بخواهند چیزی بر بودجه اضافه کنند باید علت آن را وزراء بگویند تا خاطر و کلاهی محترم از آن مسبق شده آن وقت رای بدهند یا رد کنند مثلاً بودجه وزارت جنگ چهار کروار است و وزارت جنگ اظهار میدارد که مواجب سلطانی که در س خدمت و ساخلو است باید اضافه داده شود آن وقت ماملت را میدانیم و تصویب می نائیم اما از این پیشنهاد وزارت خارجه بنده چیزی ملتفت نمی شوم مقصود این است که باید علت افزایش بودجه معلوم شود .

وکیل الرعایا - آن نه هزار تومان را که داده اند آن با خودشان است البته آنوقت دخل هم بود خرج هم بوده است اما آیا باینهم که این استصوابی را که در واقع حقوقی است میبرند کمیسیون باید دقت کند یا نه .